

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34460
Nom	Història de la medicina i documentació
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2019 - 2020

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1204 - Grau de Medicina	Facultat de Medicina i Odontologia	2	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1204 - Grau de Medicina	10 - Historia	Formació Bàsica

Coordinació

Nom	Departament
BAGUENA CERVELLERA, M JOSE	225 - Història de la Ciència i Documentació

RESUM

L'assignatura té com a objectiu el coneixement històric raonat, crític i fundat de la significació actual de la ciència i la pràctica mèdiques, i ofereix una visió contextualitzada dels problemes actuals de la salut, la malaltia i l'assistència mèdica. Persegueix que l'estudiant reconega els elements que donen cohesió i configuren la identitat actual de la professió mèdica com a resultat d'un procés històric, que entenga la ciència mèdica com un coneixement en construcció, sotmès a ràpids i incessants canvis, i que puga analitzar els reptes i les oportunitats de la medicina i la sanitat del segle XXI. Es proposa que l'estudiant siga capaç d'utilitzar els sistemes de cerca i recuperació de la informació científica biomèdica, que reconega els principis de la medicina basada en l'evidència científica i les seues fonts d'informació, que sàpiga utilitzar la literatura científica i valorar-ne críticament la informació i que comprega els principis del mètode científic i els factors que configuren la recerca científica i els processos de canvi científic.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No són necessaris altres coneixements específics previs que els de l'estudiant universitari general.

COMPETÈNCIES

1204 - Grau de Medicina

- Desenvolupar la pràctica professional respecte a l'autonomia del pacient, a les seues creences i cultura.
- Reconèixer les pròpies limitacions i la necessitat de mantenir i actualitzar la seua competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge de forma autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat.
- Desenvolupar la pràctica professional respecte a altres professionals de la salut, adquirint habilitats de treball en equip.
- Conèixer les organitzacions nacionals i internacionals de salut i els entorns i condicionants dels diferents sistemes de salut.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per a obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.
- Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes, seguint el mètode científic.
- Establir una bona comunicació interpersonal que capacite per a dirigir-se amb eficiència i empatia als pacients, als familiars, mitjans de comunicació i altres professionals.
- Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
- Capacitat per treballar en equip i mper relacionar-se amb altres persones del mateix o distint àmbit professional.
- Capacitat de crítica i autocrítica.
- Capacitat per comunicar-se amb collectius professionals daltres àrees.
- Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat.
- Considerar ètica com a valor primordial en la pràctica professional.
- Tener capacitat de treballar en un context internacional.

- Conèixer els fonaments legals de l'exercici de la professió mèdica. Consentiment informat. Confidencialitat.
- Saber valorar els factors de risc i prevenció de la malaltia. Reconèixer els determinants de salut de la població. Indicadors sanitaris.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les tecnologies i les fonts d'informació clínica i biomèdica per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar informació clínica, científica i sanitària.
- Conèixer la història de la salut i la malaltia. Conèixer l'existència i els principis de les medicines alternatives.
- Saber manejar amb autonomia un ordinador personal, usar els sistemes de cerca i recuperació de la informació i conèixer i manejar els procediments de documentació clínica.
- Comprendre i interpretar críticament textos científics.
- Conèixer els principis del mètode científic, la investigació biomèdica i l'assaig clínic.
- Conèixer i manejar els principis de la medicina basada en l'evidència (millor).
- Saber fer una exposició en públic, oral i escrita, de treballs científics i/o informes professionals.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

L'estudiant que desenvolupe amb profit el curs ha de ser capaç de conèixer i analitzar:

1. Els orígens de les malalties humanes.
2. L'origen i el desenvolupament dels diferents sistemes mèdics.
3. La revolució científica en la medicina i la introducció del mètode experimental en les ciències de la salut.
4. L'estudi científic de l'estructura i funció del cos humà, de la patologia i de la terapèutica.
5. L'origen i el desenvolupament de les institucions assistencials.
6. Les característiques de l'acte clínic i de la relació metge-malalt.
7. Les necessitats i usos de la informació científica.
8. Els dissenys de recerca en medicina.
9. Les fonts primàries d'informació científica, clínica i sanitària.
10. Les fonts secundàries per a la recuperació de la informació.
11. Les fonts bàsiques d'informació estadística sobre salut i malaltia.
12. La medicina basada en l'evidència científica.
13. La lectura crítica i la comprensió de textos científics.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. HISTÒRIA DE LA MEDICINA

1. Orígens de les malalties humanes.
2. Paleopatologia i epidemiologia històrica.
3. Concepte i classificació dels sistemes mèdics.
4. Paleomedicines, medicines indígenes, medicines arcaiques, medicina popular.
5. Les medicines clàssiques: la medicina hel·lènica, la medicina xinesa, la medicina ayurvèdica.

6. Els mètodes en la medicina moderna. La revolució científica i la medicina. El mètode experimental en les ciències de la salut.
7. L'estudi científic de les estructures del cos humà. L'anatomia galènica. De la revolució vesaliana a la teoria cel·lular. Desenvolupament històric de l'embriologia, anatomia comparada i teoria de l'evolució.
8. La fisiologia galènica. Del descobriment de la circulació major a la fisiologia experimental. Orígens de la bioquímica, la genètica i la biologia molecular.
9. La psicologia mèdica i la ciència sociomèdica.
10. De la patologia galènica al concepte d'espècie morbosa.
11. Nivells de la patologia contemporània. De la patologia cel·lular a la patologia molecular.
12. La terapèutica clàssica. De la matèria mèdica a la farmacologia experimental. La revolució quirúrgica.
13. Orígens i desenvolupament de la psicoteràpia.
14. L'hospital actual i la revolució tecnològica.
15. L'acte clínic i la relació metge-malalt.

2. DOCUMENTACIÓ MÈDICA

16. La professió mèdica en el context de la societat de la informació i la comunicació. Necessitats i usos de la informació en medicina.
17. Característiques de les fonts d'informació científica en medicina: fonts primàries i fonts secundàries.
18. Fonts primàries d'informació científica I. Característiques de les revistes científiques.
19. Fonts primàries d'informació científica II. El procés de revisió per parells i l'accés obert.
20. Fonts primàries d'informació científica III. L'article científic.
21. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques biomèdiques de literatura espanyola (IME, IBECS i MEDES).
22. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques internacionals de literatura biomèdica (PubMed/MEDLINE i EMBASE)
23. Fonts secundàries per a la recuperació de la informació. Bases de dades bibliogràfiques multidisciplinàries de cites (WOS i SCOPUS) i cercadors acadèmics (Google acadèmic).
24. La medicina basada en l'evidència científica. Principis i fonts d'informació primària.
25. La medicina basada en l'evidència científica. Bases de dades per a la recuperació selectiva.

3. PRÀCTIQUES

PRÀCTIQUES A LAULA D'INFORMÀTICA

1. Web de la biblioteca de la Universitat de València.
2. Revistes mèdiques (electròniques) i els seus continguts.
3. Anàlisi de les característiques d'un article d'investigació.
4. Recuperació d'informació científica mèdica bibliogràfica en PubMed/Medline.
5. Busca en la base de dades Web of Science.
6. Busca en la base de dades Cochrane Plus i anàlisi d'una revisió sistemàtica.

SEMINARIS

1. Fonts històriques: anàlisi de textos clàssics.
2. Fonts materials d'història de la medicina.
3. Fonts d'arxiu en història de la salut i l'assistència.
4. Salut, malaltia i medicina a través de fonts audiovisuals.
5. Història oral: biografies mèdiques.

TUTORIES REGLADES

Presentació i discussió d'un treball.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	33,00	100
Pràctiques en aula informàtica	12,00	100
Seminaris	11,00	100
Tutories reglades	4,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00	0
Preparació de classes de teoria	10,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
Resolució de casos pràctics	10,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	5,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT**Classes teòriques**

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: exposició a càrrec del professor, amb eventual participació dels estudiants.

Pràctiques d'informàtica

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: adquisició d'habilitats en l'ús d'instruments de mesura i en processament dels resultats, relatius als continguts del programa.

Seminaris

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: intercanvis personals entre els assistents sobre temes complementaris, exercicis numèrics i contribucions orals o escrites dels estudiants.

Tutories reglades

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: entrevista personal amb els estudiants implicats o consulta electrònica (a través d'Aula Virtual, correu electrònic, blogs, etc.).

AVALUACIÓ

Avaluació de l'aprenentatge

Part d'Història de la medicina: 50% de la qualificació final

Avaluació teòrica: 60% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura. Es realitzarà mitjançant una prova escrita que constarà de cinc preguntes de desenvolupament, entre les quals l'estudiant n'haurà de triar tres per a contestar.

Avaluació pràctica: 40% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura. Es realitzarà mitjançant l'avaluació de les diferents activitats pràctiques dutes a terme durant el curs i indicades en la guia docent.

Part de Documentació mèdica: 50% de la qualificació final

Avaluació teòrica: 60% de la qualificació d'aquesta part de l'assignatura. Es realitzarà mitjançant un examen de 25-30 preguntes amb resposta múltiple. Criteris de qualificació: per cada 3 preguntes contestades erròniament se'n restarà 1 de les encertades. Les respostes en blanc no resten. Caldrà obtenir una qualificació mínima de 4 sobre 10 en la nota de l'examen per a aprovar aquesta part de l'assignatura.

Avaluació pràctica: 40% de la qualificació final dividit en: 1) l'avaluació del quadern de pràctiques (20%) que s'haurà de presentar de manera individual a la finalització del curs en la data indicada, i 2) desenvolupament d'un supòsit pràctic (20%) a desenvolupar el dia de l'examen teòric.

L'assistència a pràctiques és obligatòria. Caldrà obtenir una qualificació mínima de 4 sobre 10 en la nota total de les pràctiques per a aprovar aquesta part de l'assignatura.

Qualificació final de l'assignatura:

a) L'assignatura s'aprova amb una nota d'almenys un 3 en una de les parts, resultat de la suma de l'avaluació teòrica i pràctica, i un 2 en l'altra. Si en una de les parts la qualificació és inferior a 2, l'assignatura estarà suspesa.

b) Tot i estar suspesa l'assignatura, si en una de les parts la qualificació és igual o superior a 3, aquesta part es guardarà per a la segona convocatòria, sempre que la suma de la nota d'ambdues parts haja sigut almenys de 5.

L'assistència a les pràctiques serà obligatòria.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Barona, J.L. (2004). Salud, tecnología y saber médico. Madrid, Ed. Fundación Ramón Areces.
- Cordon García, J.A. (2010). Las nuevas fuentes de información: información y búsqueda documental en el contexto de la web 2.0. Madrid, Pirámide.
- Duffin, J. (2010). History of Medicine: a scandalously short introduction. Toronto, Toronto Univ. Press.
- Ferragud Domingo, C., Vidal Infer, A., Bertomeu Sánchez, J.R., Lucas Domínguez, R. (2017). Documentación y metodología en Ciencias de la Salud. Valencia, Nau Llibres.
- Jiménez Villa, J. et al. (2010). Publicación científica Biomédica: cómo escribir y publicar un artículo de investigación. Barcelona, Elsevier.
- Kiple, K.F. et al. (eds.) (1993). The Cambridge world history of human disease. Cambridge, Cambridge University Press.
- Laín Entralgo, P. (ed.) (1998). Historia Universal de la Medicina. Barcelona, Ed. Masson, CD Rom.
- López Piñero, J.M. (2000). Breve Historia de la Medicina. Madrid, Alianza Editorial.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Contenidos

PARTE DE Hª MEDICINA: Se mantienen los contenidos docentes que se habían programado. Las lecciones del temario que quedaban por impartir se han adaptado online. Todas las sesiones prácticas programadas se llevaron a cabo antes del estado de alarma. Sigue la tutorización de los trabajos programados. Debido a la situación actual, se han modificado las fechas de entrega de los textos y presentaciones. No se realizan presentaciones orales.

PARTE DE DOCUMENTACIÓN Se mantienen todos los contenidos inicialmente programados en la guía docente para las sesiones teóricas. Se mantienen las sesiones prácticas programadas en el desarrollo de 6 actividades en aula de informática que los alumnos pueden realizar a través de sus ordenadores personales.

2. Volumen de trabajo y planificación temporal de la docencia

PARTE DE Hª MEDICINA: No se han añadido nuevas actividades, por lo que no ha cambiado el volumen de trabajo total en horas de créditos ECTS. La docencia teórica se realiza a través del Aula virtual mediante presentaciones locutadas, videoconferencias con la plataforma Blackboard Collaborate tanto síncronas como asíncronas y foros.

PARTE DE DOCUMENTACIÓN: Mantenimiento de la planificación temporal docente tanto en días como en horario de las sesiones teóricas y prácticas. Mantenimiento de las 12 horas de sesiones de prácticas de informática con resolución de dudas a través de la creación de foros en cada una de las 6 sesiones planificadas.

3. Metodología docente

PARTE DE Hª MEDICINA: Para sustituir a las clases teóricas presenciales se han utilizado presentaciones locutadas y videoconferencias a través de la plataforma Blackboard Collaborate, bien en las fechas y horas programadas en el calendario docente, o bien asíncronas. Se han utilizado foros para resolver dudas y para la participación evaluada de los estudiantes. Todo el material docente se encuentra en el aula virtual. Las tutorías se llevan a cabo a través del aula virtual y mediante videoconferencias.

PARTE DE DOCUMENTACIÓN: Sustitución de la clase presencial por la subida al aula virtual de los mismos materiales previstos en la guía original, adicionalmente locutados por los profesores, el día y a la hora de la clase presencial (powerpoints).. Utilización del foro del aula virtual para atender las dudas en cada una de las sesiones teóricas y sesiones prácticas.. Recopilación a través de la opción de Tarea del aula virtual de las actividades prácticas en el horario de las sesiones prácticas. Sistema de tutorías. Se mantiene el programa de tutorías virtuales por correo electrónico por chat privado del Aula Virtual y se emplean otras herramientas del Aula Virtual para atender dudas o debates colectivos (creación de foros o chats).

4. Evaluación

PARTE DE Hª MEDICINA: Se mantiene la evaluación continuada de las actividades prácticas y de los trabajos tutorizados que figuraba en la guía docente original, a la que se suma la evaluación de un examen escrito final. Debido a la situación actual, se invertirá la proporción respecto al peso de cada parte en la nota final: 60% para los trabajos prácticos y tutorizados y 40% para el examen final.

Prueba final online:

1. El examen constará de tres preguntas cortas y se subirá al Aula virtual como actividad denominada Examen de Hª Medicina y Documentación. Parte Hª de la Medicina. 1ª Convocatoria, en el día y hora previstos en el calendario de exámenes programado por la Facultad de Medicina y Odontología. La convocatoria se realizará por el Aula virtual.
2. Las preguntas serán de tipo reflexivo y no memorístico.
3. Los estudiantes disponen de 60 minutos para realizar el examen, que enviarán una vez finalizado al aula virtual en formato pdf a través de la tarea denominada Examen de Hª Medicina y Documentación. Parte Hª de la Medicina. 1ª Convocatoria.

4. Transcurridos 60 minutos desde su inicio, la tarea Examen bloqueará posteriores entregas.
5. Cuando un estudiante no disponga de los recursos técnicos necesarios para realizar el examen online, tendrá que ponerse en contacto con el profesor por correo electrónico.

PARTE DE DOCUMENTACIÓN Mantenimiento de las notas resultantes de la evaluación continua obtenidas antes de la entrada en vigor del estado de alarma. Contenido práctico: 40% de la nota. Será el resultado de la evaluación de las 6 actividades prácticas entregadas mediante la opción de tareas a través del aula virtual.

Contenido teórico: 60% de la nota. Prueba de evaluación contenido teórico: Se basará en un examen tipo test de 24 preguntas con respuesta múltiple (4 opciones) que se subirá al aula virtual como Tarea a la hora prevista para el inicio del examen. La duración del examen será de 35 minutos. En el examen test, cada 3 preguntas mal contestadas anularán 1 pregunta correcta.

Se necesita un valor mínimo de 4 sobre 10 en el test teórico y en la nota de prácticas para aprobar la asignatura. Si una persona no dispone de los medios para establecer esta conexión y acceder al aula virtual, deberá contactar con el profesorado por correo electrónico en el momento de publicación de este anexo a la guía docente.

5. Bibliografía

PARTE DE Hª MEDICINA: La bibliografía no se ha modificado.

PARTE DOCUMENTACIÓN Se sustituyen los manuales recomendados sin acceso online por los apuntes y transparencias locutadas que se suben al aula virtual. Se mantienen las lecturas recomendadas al ser artículos disponibles en las bases de datos que tiene suscrita la UV (requieren VPN).